

ಕತ್ತೆ ಕಲಿತ ಪಾಠ

ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದೂರಲ್ಲಿ ರಾಮಯ್ಯ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ರೈತ ಇದ್ದನಂತೆ. ಅವನು ಐದಕರೆ ಹೊಲದ ಒಡೆಯ ಆಗಿದ್ದಂತೆ. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸೀತಮ್ಮ ಇದ್ದಂತೆ. ಅವರಿಗಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಂತೆ. ಮಗನ ಹೆಸರು ಶ್ಯಾಮ. ಮಗಳ ಹೆಸರು ಶಾಂಭವಿ.

ರಾಮಯ್ಯ ರೈತ ಅಲ್ಲಾ, ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಅಂತ ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳನ್ನ ಸಾಕಿದ್ದ. ಸೀತಮ್ಮ ಒಂದು ಹಸು ಸಾಕಿದ್ದು. ಶ್ಯಾಮ ಒಂದು ನಾಯಿ ಸಾಕಿದ್ದ. ಮತ್ತೆ ಶಾಂಭವಿ ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಸಾಕಿದ್ದು. ರಾಮಯ್ಯನ ಗೆಳೆಯ ಸೋಮಣ್ಣ ಒಂದಿನ ಒಂದು ಕತ್ತೆನ ತಂದುಕೊಟ್ಟು 'ಇದು ನಿನಗೇ ಅಂತ ಕೊಡತೀನಿ. ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳಯ್ಯ. ನಾನು ಈ ಊರನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಮ್ಮನೇದಾಗಿದ್ದ ಕತ್ತೆ ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನೇಲಿರಲಿ' ಅಂದ. ರಾಮಯ್ಯ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ರಾಮಯ್ಯ ಪ್ರತಿದಿನಾ ಎತ್ತುಗಳ ಮೈ ತೊಳೆದು ಬೇಯಿಸಿದ ಹುರುಳಿ, ಹಿಂಡಿ, ಹತ್ತಿಕಾಳು, ಬೂಸಾ ಕೊಡ್ತಿದ್ದ. ಎತ್ತುಗಳು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡತಿದ್ದು. ಸೀತಮ್ಮ ತಾನು ಮಾಡಿದ ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಹಸುವಿಗೆ ಕೊಡತಿದ್ದು. ಜೊತೆಗೆ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ಮೇವನ್ನೂ ಕೊಡತಿದ್ದು. ನಾಯಿಗಂತೂ ಹಾಲು ಅನ್ನ ದೋಸೆ .. ಹೀಗೆ ಶ್ಯಾಮ ಉಪಚಾರ ಮಾಡತಿದ್ದ. ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಶಾಂಭವಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಕುಡಿಯುವಷ್ಟು ಹಾಲು ಕೊಡತಿದ್ದು. ಕತ್ತೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾವ ಭಾಗ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳಂ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಉದ್ದನೆಯ ಹಗ್ಗ ಹಾಕಿ ಹುಲ್ಲಿರುವ ಕಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಜೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕಟ್ಟತಿದ್ದು.

ಒಂದಿನ ಕತ್ತೆ ಎತ್ತುಗಳ ಬಳಿ 'ನಿಮಗಾದ್ರೆ ಹುರುಳಿ, ಬೂಸಾ. ನನಗೇನಿಲ್ಲ' ಅಂತು. 'ನಾವು ರಾಮಯ್ಯನ ಹೊಲಾ ಉಳುಮೆ ಮಾಡ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬರಲಿ ಅಂತಾ ಒಳ್ಳೇ ಆಹಾರ ಕೊಡ್ತಾನೆ. ನಿಂಗಾಕೆ ಕೊಡಬೇಕು ನಮ್ಮೊಡೆಯಾ?' ಅಂತಾ ಎತ್ತುಗಳು ಧಿಮಾಕಿನಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದ್ದು. ಪಾಪದ ಕತ್ತೆ ಸಪ್ಪಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಹುಲ್ಲಿಗೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿತು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಟ ಆಡ್ತಾ ಆಡ್ತಾ ನಾಯಿ ಕತ್ತೆ ಹತ್ತಾ ಬಂತು. ಅದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೋಸೆನೂ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನ ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡ್ತಾ ನೋಡ್ತಾ ಕತ್ತೆ 'ನಿನಗಾದ್ರೆ ದೋಸೆ ಅನ್ನ. ನನಗೇನಿಲ್ಲ' ಅಂತು. 'ನಾನಾದ್ರೆ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ

ಅವನ ಮನೆ ಕಾಯ್ದೇನೆ. ಅದ್ದೇ ದೋಸೆ ಕೊಡ್ತಾರೆ. ನಿಂಗಾಕೆ ದೋಸೆ ಕೊಡಬೇಕು ನಮ್ಮೊಡೆಯಾ?' ಅಂತಾ ಕತ್ತೆಗೆ ಮರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿತು ನಾಯಿ. ಪಾಪದ ಕತ್ತೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೊಳಿಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹುಲ್ಲಿಗೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿತು.

ಮರುದಿನ ಶಾಂಭವಿ ಹಾಕಿದ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿದ ಕತ್ತೆ ಕೊಂಚ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ 'ನಿನಗಾದ್ರೆ ಹಾಲು. ನನಗೇನಿಲ್ಲ' ಅಂತು. 'ನಾನಾದ್ರೆ ಇಲಿ ಹಿಡಿದು ಇವರ ಮನೆಯ ದವಸ-ಧಾನ್ಯ ಉಳಿಸಲು ನೆರವಾಗ್ತೇನೆ. ನಿಂಗಾಕೆ ಹಾಲು ಕೊಡಬೇಕು ನಮ್ಮೊಡೆಯಾ?' ಅಂತಾ ಸೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು. ಪಾಪದ ಕತ್ತೆಗೆ ಮತ್ತದೇ ಹುಲ್ಲು.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೂ ತನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಇಷ್ಟಾ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತಾ ಕತ್ತೆಗೆ ಅನ್ನಿಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕ್ತಾ ಮಲಗಿಕೊಂಡು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಹಸು 'ಯಾಕೆ ಅಲ್ಪಿ ಕತ್ತೆಯಕ್ಕಾ?' ಅಂತಾ ಕೇಳ್ತು.

'ಈ ಮನೆಯವರು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನ ಕೊಡ್ತಾರೆ. ನನಗೇನಿಲ್ಲ' ಅಂತಾ ಕತ್ತೆ ಅಂತು. 'ನೀನು ಅಂದಿದ್ದು ನಿಜ. ಆದ್ರೆ ಈ ಊಟ, ಈ ಉಪಚಾರ ಎಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ಪುಗಸಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಅಲ್ಲವಾ? ನೀನು ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕೋ ಬದಲು ನಾಳೆಯಿಂದ ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಏನಾದ್ರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡು' ಅಂತಾ ಹಸು ಕತ್ತೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳ್ತು.

ಮರುದಿನ ರಾಮಯ್ಯ ಭಾರವಾದ ಬುತ್ತಿಗಂಟು, ಪಿಪಾಶಿ, ಗುದ್ದಲಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕತ್ತೆ ಅವನ ಮುಂದೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ರಾಮಯ್ಯ ಬುತ್ತಿಗಂಟನ್ನು ಕತ್ತೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿಟ್ಟ. ಸಲಿಕೆ, ಗುದ್ದಲಿಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಆರಾಮವಾಗಿ ನಡೆದ. ದಿನದಂತೆ ದೂರದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರೂ ಅವನಿಗೆ ಸುಸ್ತೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಹೊಲದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಭಾರವಾದ ಧಾನ್ಯಗಳ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕತ್ತೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಷ್ಪ್ರ ಯೋಜಕ ಎನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತೆ ರಾಮಯ್ಯನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆವತ್ತಿನಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಆಹಾರ ತಿನ್ನಿಸತೊಡಗಿದ. ಕತ್ತೆ ಕೂಡಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರತೊಡಗಿತು.

-ಮಾಲತಿ ಹೆಗಡೆ